

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΟΥ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

I. Χαρακτηριστικά τών ελληνικών και διεθνών οικονομικών κατά τὸ 1955

Ἐπιθεώρησις τοῦ ρυθμοῦ τοῦ ἐθνικοῦ προϊόντος καὶ αἱ τάσεις τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας

Μεταξὺ 1954 καὶ 1955 τὸ ἀκαθόριστον ἐθνικὸν προϊόν ἠξήθη, ἐπὶ τῇ βάσει προσωρινῶν στοιχείων, κατὰ 6% περίπου. Ἡ συνολικὴ κατανάλωσις ἠξήθη κατὰ ποσοστὸν οὐσιωδῶς μικρότερον τοῦ ποσοστοῦ αὐξήσεως τοῦ ἐθνικοῦ προϊόντος καίτοι ἡ δημοσία κατανάλωσις, κυρίως λόγω στρατιωτικῶν κατασκευῶν, ἐμφανίζει οὐσιώδη αὐξησιν, μεγαλύτεραν καὶ τῆς αὐξήσεως τοῦ ἐθνικοῦ προϊόντος. Ἡ συνολικὴ ἀκαθάριστος ἐπένδυσις ἐμφανίζεται κατὰ πολὺ ἠξυμνημένη μεταξὺ τῶν δύο ἐτῶν, λόγω μεγαλύτερων ἀποθεμάτων γεωργικῶν προϊόντων. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀκαθάριστος ἐπένδυσις παγίου κεφαλαίου ἠξήθη κατὰ ποσοστὸν 13% περίπου, δηλαδὴ ὑψηλότερον τοῦ ποσοστοῦ αὐξήσεως τοῦ ἐθνικοῦ προϊόντος, ἀντιπροσωπεύει δὲ ἐπίσης ποσοστὸν περὶ τὰ 13%, τοῦ ἀκαθάρτου ἐθνικοῦ προϊόντος. Τὸ ποσοστὸν αὐτὸ, καίτοι κατὰ τι ὑψηλότερον ἢ εἰς προηγούμενα ἔτη, εἶναι οὐσιωδῶς χαμηλότερον τοῦ ἀντιστοίχου ποσοστοῦ τῶν περισσοτέρων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, ἐξαιρέσει ἴσως μόνον τῆς Τουρκίας. Εἶναι βεβαίως ἀληθές καὶ οὐσιώδες ὅτι τὸ κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήμα τῶν λοιπῶν χωρῶν εἶναι πολλαπλάσιον τοῦ ἐλληνικοῦ καὶ ἐπομένως τὰ περιθώρια περιορισμοῦ τῆς καταναλώσεως καὶ ἀντιστοίχου ἐξασφαλίσεως ἐνὸς μεγαλύτερου ὄγκου ἐπενδύσεων κατὰ πολὺ ἐφύρτερα τῶν ἐλληνικῶν. Ἀλλ' ἀκριβῶς τὸ χαμηλὸν ἐπίπεδον εἰσοδήματος εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπιβάλλει τὴν ταχεῖαν παραγωγικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας καὶ ἐπομένως τὸν συνειδητὸν προσανατολισμὸν τῆς οικονομικῆς προσπάθειας, πρὸς ἐπενδύσεις, αἱ ὁποῖαι ὀδηγοῦν εἰς τὴν μεγαλύτεραν δυνατὴν διεύρυσιν τῶν εὐκαιριῶν δημιουργικῆς ἀπασχολήσεως τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἀποδόσεως τῶν ἐργαζομένων.

II. Ἑλληνικαὶ νομισματικαὶ ἐξελίξεις καὶ προβλήματα

Ἐπιθεώρησις ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας τραπεζικῶν γραμματίων

Ἡ κυκλοφορία τραπεζικῶν γραμματίων ἠξήθη ἐντὸς τοῦ 1955 κατὰ 1064 ἑκατ. δραχμῶν, δηλαδὴ κατὰ 27%, ἐναντι αὐξήσεως κατὰ 387 ἑκατ. δραχμῶν, ἐντὸς τοῦ 1954. Αἱ ἀσκηθεῖσαι ἐπιθεωρήσεις ἐπὶ τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας κατὰ τὸ 1955 ἦσαν οὐσιωδῶς διάφοροι ἢ κατὰ τὸ 1954, ὀφειλόμενα κατὰ κύριον λόγον εἰς τὴν κίνησιν τῶν λογαριασμῶν τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν λογαριασμῶν ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος.

Παραλλήλως πρὸς τὴν ἐπίδρασιν ἐκ τῶν λογαριασμῶν τοῦ Δημοσίου ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας, σημαντικῶς ἠλαττωμένη ὑπῆρξεν ἡ ἀπορρόφησις χρηματικῶν μέσων ἐκ τοῦ ἐλλείματος τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν λόγω μειώσεώς του κατὰ τὸ 1955 ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ 1954. Ἐνῶ ἡ μειωτικὴ ἐπίδρασις ἐκ τοῦ ἐλλείματος τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν ἀνῆλθε κατὰ τὸ 1954 εἰς περισσότερον τῶν 1300 ἑκατ. δραχμῶν, μόλις ὑπερέβη τὰ 600 ἑκατ. δραχμῶν κατὰ τὸ 1955. Κατ' ἀκολουθίαν τῶν ἀνωτέρω, ἐνῶ αἱ ἀναλήψεις δραχμῶν ἐκ τῆς βοήθειας ἦσαν κατώτεροι τοῦ ἐλλείματος τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν κατὰ τὸ 1954, ὑπῆρξαν ἀνώτεροι αὐτοῦ κατὰ τὸ 1955, ἂν καὶ κατὰ τὰ δύο ἔτη αἱ ἀναλήψεις αὐτὰ ὑπῆρξαν κατώτεροι τοῦ ἀντιτίμου εἰς δραχμάς τῆς ἀναλωθείσης βοήθειας.

Ταῦτα δεικνύουν ὅτι ἐὰν κατὰ τὸ 1955 ἡ αὐξήσις τῆς χρηματοδοτήσεως τῆς οἰκονομίας ἐκ κεφαλαίων τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος δὲν περιορίζετο εἰς 283 ἑκατ. δραχμῶν καὶ ἐὰν δὲν ἠξέανοντο ἐν τῷ συνόλῳ αἱ παρὰ τῇ Τραπεζῇ τῆς Ἑλλάδος καταθέ-

σεις θά εΐχομεν ΐτι μεγαλυτέραν διόγκωσιν τΐς κυκλοφορίας. *ΕΞ άλλου συνέπεια τών αυξήτικών τούτων επιδράσεων υπήρξεν ή σημαντική ένίσχυσις τΐς ρευστότητος τΐς οικονομίας, ή όποια άντιστοιχως έδικαιολόγει μικροτέραν ή κατά τά προηγούμενα ΐτη διέυρυνσιν τΐς χρηματοδοτήσεως εκ κεφαλαίων του έκδοτικού προνομίου.

*Υπάρχουν βεβαίως ένδείξεις ότι ή ελληνική οικονομία επέδειξεν Ικανότητα άπορροφήσεως τών ηύξημένων χρηματικών μέσων. Τό γεγονός ότι τó σημαντικόν ποσοστόν αυξήσεως τΐς κυκλοφορίας μεταξύ τών τελευταίων τριμήνων του 1954 και 1955 παρακολουθείται από μεγαλυτέραν ποσοστιαίαν αύξησιν τών έν γένει ιδιωτικών καταθέσεων εις τάς Τραπεζας, ύποδεικνύει ότι παραμένει άμείωτος ή ένισχυμένη τάσις διατηρήσεως τΐς ρευστότητος του πληθυσμου εις δραχμάς. *Ένδειξιν προς τήν Ιδίαν κατεύθυνσιν άποτελεί και ή περαιτέρω μείωσις μεταξύ 1954 και 1955 τΐς ταχύτητος του λογιστικού χρήματος. Δικαιολογείται έπομένως τό συμπέρασμα ότι ή σημαντική αύξησις τΐς κυκλοφορίας τραπεζικών γραμματιών δέν επέδρασεν έντός του λήξαντος έτους διαταρακτικώς έπι τΐς νομισματικής Ισορροπίας. *Αλλά μία συνεχής αύξησις τών μέσων πληρωμής μη παρακολουθούσα ή μη συνοδευόμενη ταχέως από αύξησιν προσφοράς άγαθών, τελούσαν εις κάποιαν άντιστοιχίαν με αυτήν, θά δημιουργήση επιδράσεις δυναμένες νά έπηρεάσουν τήν νομισματικήν σταθερότητα Αί τοιούτου είδους επιδράσεις θά είναι δυνατόν νά άποφευχθούν και κατά τούς προσεχείς μήνας κυρίως εάν συγκρατηθούν αυξήσεις κυκλοφορίας προς κατευθύνσεις μη ταχέως παραγωγικάς, καθ' όσον δέν δύναται νά θεωρηθΐ Ιλίαν πιθανή μία προσεχής σοβαρά διέυρυνσις του έλλείμματος του Ισοζυγίου πληρωμών έπιφέρουσα σημαντικήν άπορρόφησιν χρηματικών μέσων.

*Η άποψις ότι υπάρχουν περιθώρια αυξήσεως τΐς κυκλοφορίας και εκ μόνου του γεγονότος ότι τό συναλλαγματικόν μας άπόθεμα άντιστοιχεί προς κάλυμμα περίπου 120% δέν εϋσταθεΐ

Τό ύψος τΐς κυκλοφορίας τραπεζικών γραμματιών δέον νά προσδιορίζεται πρωτίστως έν άναφορᾷ προς τās έξελίξεις τΐς έσωτερικής παραγωγής υπό τήν προϋπόθεσιν σταθερότητος του γενικού επιπέδου τών τιμών. *Η σύνδεσις μεταξύ καλύμματος και κυκλοφορίας χρηματικών μέσων άνάγεται εις τās νομισματικές άντιλήψεις χρυσοϋ κανόνος ή χρυσοϋ συναλλάγματος, αι όποια όμως προϋποθέτουσιν κοινωνικόν και οικονομικόν πλαίσιον και επιδικώμενα άποτελέσματα μη συμβιβάζόμενα προς τās σημερινάς διενείς και Ιδίως τās ελληνικάς συνθήκας.

Αύξησις τΐς κυκλοφορίας με τήν προοπτικήν ότι αύτη θά άπορροφηθΐ από ηύξημένες εισαγωγάς θά έχη ως πρώτην συνέπειαν τήν εις τό έσωτερικόν αύξησιν τών χρηματικών εισοδημάτων και τιμών, με άποτέλεσμα τήν μόνιμον διατάραξιν τΐς έσωτερικής Ισορροπίας και τΐς σχέσεως τών τιμών μεταξύ έσωτερικού και έξωτερικού. Τότε βεβαίως θά ένταθΐ ό ρυθμός αυξήσεως τών εισαγωγών άλλ' έπι ζημία τΐς έγχωρίου παραγωγής, παραλλήλως δε θά έλαττωθούν και αι έξαγωγαι, με άποτέλεσμα τήν άπότομον διέυρυνσιν του έλλείμματος του Ισοζυγίου έξωτερικών πληρωμών και τήν ταχεία άπορρόφησιν ένός σημαντικού τμήματος του συναλλαγματικού άποθέματος.

Μεταβολαι τιμών

*Έντός του 1955 ό μεν τιμάριθος άκριβείας ζωής ηύξΐθη κατά 5,9%, ό δε τιμάριθος χονδρικής πωλήσεως καιά 8%.

Αί κύρια αυξητικά επιδράσεις έπι τών ελληνικών τιμαρίθμων προήλθον άφ' ένός μεν εκ τών ελληνικών εξαγωγίμων ειδών και εκ τών έξ αυτών παραγομένων προϊόντων, άφ' έτέρου δε έξ εισαγομένων άγαθών και Ιδιαίτερος ώρισμένων βασικών ειδών, τών όποιων ηύξΐθησαν οι δασμοί. Τοϋτο εξηγεί τήν μεγαλυτέραν έν συγκρίσει προς τόν τιμάριθμον άκριβείας ζωής άνοδον του τιμαρίθμου χονδρικής πωλήσεως, εις τήν σύνθεσιν του όπολου τά ειδη ταύτα άντιπροσωπεύουσιν υψηλότερα ποσοστά.

ΕΙναι άληθές, και τοϋτο πρέπει νά τονισθΐ, ότι ώρισμένα αυξητικά επιδράσεις έπι τών ελληνικών τιμαρίθμων κατά τό 1955, έν αντιθέσει προς τό 1954, προήλθον από μονιμότερας άναπροσαρμογάς είτε του ένοικίου είτε τών τιμών ώρισμένων ειδών και

Ιδίως του βάμβακος και έλαίου, αί όποια συνεκρατήθησαν τεχνητός από τής συναλλαγματικής αναπροσαρμογής του 1953 χαμηλότερον των διεθνών των έπιπέδων. 'Η διαπίστωση αύτή ύποδεικνύει ότι και αί άπώτεραί πλέον συνέπειαι έκ τής αναπροσαρμογής έξαντλούνται και έπομένως περαιτέρω ύψωτικά τάσεις έξ έξωτερικών επιδράσεων δέν δικαιολογούνται και πρέπει νά άποφευχθούν.

III. Μεταβολαί εις τό ισοζύγιον έξωτερικών πληρωμών

Συναλλαγματικά είσπράξεις και πληρωμαί

'Η βελτίωσις του Ισοζυγίου των έξωτερικών πληρωμών κατά τό 1955 όφείλεται εις τήν μεγαλυτέραν αύξησιν των εις συνάλλαγμα είσπράξεων έναντι τής αύξήσεως των εις συνάλλαγμα πληρωμών.

Αί είσπράξεις άνήλθον συνολικώς εις 387 έκατ. δολλαρίων και ήσαν άνω των 80 έκατ. δολλαρίων μεγαλυτέραί των άντιστοιχων του 1954. Πλέον του ήμισους τής αύξήσεως ταύτης όφείλεται εις τάς έξαγωγάς και Ιδίως τά κύρια έλληνικά έξαγωγίμα προτόντα, δηλαδή τόν καπνόν και τήν σταφίδα. Εις ταύτα προσετέθη κατά τά τελευταία έτη ό βάμβαξε, αί έξαγωγαί του όποίου κατά τό 1955 άνήλθον εις 23 έκατ. δολλαρίων περίπου έναντι 11 έκατ. κατά τό 1954.

Παρά όμως τήν σημαντικήν αύξησιν των έξαγωγών, αί άδηλοι είσπράξεις έκάλυψαν ύψηλόν ποσοστόν, ήτοι τά 46,5 % του συνόλου των συναλλαγματικών έσόδων.

Τό σύνολον των πληρωμών ηύξήθη από 355 έκατ. δολλαρίων περίπου εις 395 έκατ. δολλαρίων, δηλαδή κατά 40 έκατ., έκ των όποίων 32,4 έκατ. δολλαρίων άποτελούν αύξησιν των πληρωμών δι' είσαγωγάς. 'Η ποσοστιαία σύνθεσις των είσαγωγών έμφανίζει περιωρισμένας μεταβολάς, αί όποια έν τούτοις έκδηλώνουν τήν κατά τά τελευταία έτη τάσιν μιιάς αναπροσαρμογής τής διαρθρώσεως των είσαγωγών.

'Αφ' έτέρου ώρισμέναί χαρακτηριστικά μεταβολαί έσημειώθησαν και εις τήν κατά περιοχάς διαμόρφωσιν του Ισοζυγίου έξωτερικών πληρωμών.

Είσορή Ιδιωτικών κεφαλαίων και άμερικανική βοήθεια

'Η είσορή Ιδιωτικών κεφαλαίων έκ του έξωτερικού έξακολουθει νά έμφανίζη βραδύν ρυθμόν. Κατά τά δύο τελευταία έτη τό σύνολον των έγκρίσεων είσαγωγής κεφαλαίων επί τή βάσει του νόμου περί προσελκύσεως ξένων κεφαλαίων άνήλθεν εις 20 έκατ. δολλαρίων περίπου, έκ των όποίων τό ήμισυ δια μακροπροθέσμουσ έπενδύσεις. 'Εκ τούτων είσήχθησαν 12 έκατ. δολλαρίων περίπου έξ ών 2,4 έκατ. δολλαρίων ύπό μορφήν καταθέσεων εις έλληνικάς Τραπεζάς.

Σημαντική είναι από δύο έτών και συνεχίζεται αύξουσα ή είσορή κεφαλαίων ύπό μορφήν πιστώσεων έκ του έξωτερικού πός έλληνικάς Ιδιωτικάς έπιχειρήσεις δια τήν είσαγωγήν μηχανημάτων και μέγα μέρος έναντι προθεσμιακού διακανονισμού, εις ώρισμένας περιπτώσεις μέχρι πέντε έτών ή και άνω.

Τό συνολικόν έλλειμμα του Ισοζυγίου έξωτερικών πληρωμών άνήλθεν εις 8,5 έκατ. δολλαρίων, ή 25,6 έκατ. δολλαρίων άν περιληφθή και ή άξια είσαχθέντων ειδών από φιλανθρωπικάς οργανώσεις. Τό έλλειμμα τουτο συγκρίνεται πός αντίστοιχόν 50,5 έκατ. δολλαρίων διά τό 1954. 'Ο άπότομος περιορισμός του έλλείμματος δέν δύναται νά θεωρηθή ότι άποτελεί άντίστοιχόν μονιωτέραν βελτίωσιν του Ισοζυγίου πληρωμών. Ειδικώς δια τό 1955 ή αύξησης των έξαγωγών όφείλεται και εις επιτάχυνσιν του ρυθμού πραγματοποίησεως των έξ αυτών είσπράξεων. Παραλλήλως όμως σημειούται και σταθερά αύξησης των είσαγωγών, ή όποια κατά πάσαν πιθανότητα θα είναι έντονωτέρα κατά τουσ προσεχείς μήνας. Δέον έπομένως νά αναμένωμεν διεύρυνσιν του έλλείμματος, Ιδίως άν προωθηθούν παραγγελίαί κεφαλαιοχικών άγαθών δι' έργα οικονομικής ανάπτυξεως, αί όποια ήσαν ούσιωδώς ήλαττωμέναί κατά τό 1955. 'Αλλά και γενικώτερον είναι εύλογόν νά αναμένηται έκ τής σταθεράς αύξήσεως του έθνικού προϊόντος και είσοδήματος διεύρυνσις του έλλείμματος έντός των προσεχών έτών.

Ἡ χρησιμοποιοῦμεθα ἀμερικανικὴ βοήθεια κατὰ τὸ 1955 ἀνῆλθεν εἰς 59,8 ἑκατ. δολλαρίων (μὴ ὑπολογιζομένων τῶν δωρεῶν φιλανθρωπικῶν ὀργανώσεων ἐκ 17,1 ἑκατ. δολλαρίων). Ἀλλὰ πρέπει νὰ σημειωθῆ ὅτι ὠρισμένον τμῆμα τῆς παρεχομένης βοήθειας χορηγεῖται ἤδη ὑπὸ μορφῆν δανείου ἐπιστρεπτέου εἰς δραχμὰς καὶ μὲ μακρὰν προθεσίαν ἐξοφλήσεως. Ἡ συνεχιζομένη μεγάλη ἐπιβάρυνσις τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ τῶν οἰκονομικῶν τῆς χώρας ἀπὸ ἀμυντικὰς δαπάνας ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς ἀνάγκας ταχέως οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καθιστᾷ ἀπαραίτητον διὰ τὴν Ἑλλάδα τὴν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐνίσχυσιν ὑπὸ μορφῆν βοήθειας.

Ἐξ ἄλλου ἡ σημειωθεῖσα οὐσιώδης βελτίωσις τοῦ ἰσοζυγίου ἐξωτερικῶν πληρωμῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος δὲν δύναται νὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐπετεύχθη μονιμωτέρα ἰσορροπία εἰς τὰς μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἑλληνικὰς οἰκονομικὰς σχέσεις. Τοῦτο καθίσταται ἔτι ἐμφανέστερον ἐκ τῆς διαπιστώσεως ὅτι αἱ ἐξωτερικαὶ πληρωμαὶ τῆς χώρας διεμωρῶθησαν καὶ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος μὲ συνεχιζομένην εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀνεργίαν καὶ εὐρεῖαν ὑποαπασχόλησιν καὶ ὑπὸ βιοτικῶν ἐπίπεδον διὰ τὸ μέγιστον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ λίαν χαμηλόν.

Τὸ συναλλαγματικὸν ὀδόθεμα

Ἡ χρησιμοποιοῦμεθα ἀμερικανικὴ βοήθεια κατὰ τὸ 1955 ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ ἠλαττωμένον ἔλλειμμα τοῦ ἰσοζυγίου ἐξωτερικῶν πληρωμῶν ἤγαγεν εἰς οὐσιώδη αὐξήσιν τῶν συναλλαγματικῶν μας διαθεσίμων.

Ἡ αὐξήσις αὐτὴν ἀποτελεῖ ἀναμφισβήτητον ἐνίσχυσιν τῆς συναλλαγματικῆς ἀσφαλείας καὶ ἐπομένως γενικώτερον τῶν οἰκονομικῶν τῆς χώρας. Ἡ εἰς τοῦτο δὲ ἐπίδρασις τῆς ἀμερικανικῆς βοήθειας ἀποτελεῖ νέαν οὐσιώδη συμβολὴν πρὸς τὴν ἐνδυνάμωσιν τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας, ἡ ὅποια ἐξακολουθεῖ νὰ διατελῇ ὑπὸ ἰσχυρὰν πίεσιν, ἰδίως λόγω τῶν σοβαρῶν ἀμυντικῶν βαρῶν. Διὰ μίαν χώραν ὅπως ἡ Ἑλλάς μὲ προέχοντα ἀγροτικὸν χαρακτήρα καὶ μὲ πηγὰς συναλλαγματικῶν ἐσόδων ἠλαττωμένης εὐσταθείας, ἀποτελεῖ ἐπιβαλλομένην ἀσφάλειαν ἡ διατήρησις συναλλαγματικοῦ ἀποθέματος ἀντιπροσωπεύοντος σοβαρὸν ποσοστὸν τῶν ἔτησιων συναλλαγματικῶν δαπανῶν δι' εἰσαγωγὰς.

Εἶναι ὅμως ἀφ' ἑτέρου ἀναμφισβήτητον ὅτι αἱ ἤδη σημειωθεῖσαι καὶ ἀναμενόμεναι αὐξήσεις εἰς τὸ συναλλαγματικὸν μας ἀπόθεμα ἐπιβάλλουν τὴν ταχεῖαν ἀξιοποίησιν ἑνὸς τμήματος αὐτοῦ δι' ἔργα βασικῆς παραγωγικῆς σημασίας, τὰ ὅποια θὰ προωθήσουν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας καὶ τελικῶς θὰ ὑποστηλώσουν τὸ ἰσοζύγιον τῶν ἐξωτερικῶν πληρωμῶν.

IV. Πιστωτικαὶ συνθήκαι καὶ προβλήματα

Τραπεζικαὶ καταθέσεις

Αἱ ἰδιωτικαὶ καταθέσεις ὄψεως καὶ ταμιευτηρίου ἠρξήθησαν ἐντὸς τοῦ 1955 κατὰ 827 ἑκατ. δραχμῶν ἔναντι αὐξήσεων 628 ἑκατ. κατὰ τὸ 1954 καὶ 592 ἑκατ. κατὰ τὸ 1953. Ἡ ἐξέλιξις αὐτῆ ἀντιστοιχεῖ πρὸς μέσσην ἔτησίαν αὐξήσιν κατὰ τὴν τελευταίαν τριετίαν σχεδὸν 700 ἑκατ. δραχμῶν.

Αὐξήσιν ἐπίσης ἐσημείωσαν αἱ παρὰ τῇ Τραπεζῇ τῆς Ἑλλάδος καταθέσεις τῶν Τραπεζῶν. Ἐν μέρει αὕτη ὀφείλεται εἰς τὴν αὐτόματον αὐξήσιν τῶν ὑποχρεωτικῶν καταθέσεων, ἀλλὰ ἀποτελεῖ καὶ ἐκδήλωσιν βελτιώσεως τῆς ρευστότητος τῶν Τραπεζῶν ὡς πρὸς τὰ παρὰ τῇ Τραπεζῇ τῆς Ἑλλάδος διαθέσιμά των. Ἡ βελτίωσις αὕτη ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καθιερωθεῖσαν εὐχέριαν ἀναλήψεως εἰς περιόδους ἐκτάκτων καὶ προσωρινῶν μειώσεων τῆς ἐν γένει ρευστότητος τῶν Τραπεζῶν, ἐπιτρέπει τὴν σταθερωτέραν διαμόρφωσιν τῆς τραπεζικῆς χρηματοδοτήσεως καὶ τὴν ὀμαλωτέραν διεξαγωγὴν τῶν συναλλαγῶν.

Ἀφ' ἑτέρου αἱ ἐκ διαθεσίμων Δημοσίων Ὄργανισμῶν καταθέσεις παρὰ τῇ Τραπεζῇ τῆς Ἑλλάδος, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἀτόκων καταθέσεων τοῦ Ταμεῖου Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων, ἠρξήθησαν ἐντὸς τοῦ 1955 κατὰ 37,4 ἑκατ. δραχμῶν.

Τραπεζικοί πιστώσεις

Ἡ συνολικὴ τραπεζικὴ χρηματοδότησις μεταξὺ τέλους Δεκεμβρίου 1954 καὶ 1955 ἠξήθη κατὰ 5%. Τὸ ποσοστὸν ἀνέρχεται εἰς 6,5% ἐάν περιληφθοῦν καὶ τὰ πάσης φύσεως δάνεια ἐκ κεφαλαίων τοῦ Ο.Χ.Ο.Α., καθὼς καὶ τὸ σύνολον τῶν χορηγήσεων τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς ἐκ πάσης πηγῆς. Ἐάν συγκριθοῦν ὅμως τὰ ἐπίπεδα χρηματοδοτήσεως κατὰ τὸ τέλος Νοεμβρίου τῶν δύο ἐτῶν, προκύπτει αὐξήσις 951 ἑκατ. δραχμῶν, δηλαδὴ 12%, ὅταν δὲ περιληφθοῦν καὶ τὰ δάνεια τοῦ Ο.Χ.Ο.Α. τὸ ποσοστὸν τῆς αὐξήσεως ἀνέρχεται εἰς 15%. Ἡ μείωσις τῆς χρηματοδοτήσεως ἐντὸς τοῦ Δεκεμβρίου κατὰ 350 ἑκατ. δραχμῶν ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου ἐπιπέδου αὐτῆς κατὰ τὸν παρελθόντα Νοέμβριον ὑπῆρξε τὸ ἀποτέλεσμα συνειδητῆς πολιτικῆς ματαιώσεως τοῦ ἐπαναδανεισμοῦ τῶν ἐπιστρεφόμενων κεφαλαίων ἐκ τῆς ρευστοποιήσεως τοῦ καπνεμπορίου.

Ἐντὸς τοῦ 1955 ἔλαβε χώραν μετάθεσις τῆς χρηματοδοτήσεως πρὸς τὰς κυρίως παραγωγικὰς δραστηριότητας τῆς χώρας. Ἡ ἐξ ὄλων τῶν πηγῶν, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Ο.Χ.Ο.Α., τραπεζικὴ χρηματοδότησις τῆς ἐγχωρίου ἀγροτικῆς, μεταλλευτικῆς, βιοτεχνικῆς καὶ βιομηχανικῆς παραγωγῆς, ἐξαιρέσει ὑπερποντίων παραγγελιῶν, περαιτέρω δὲ τοῦ Ἐμπορίου, πλὴν τοῦ εἰσαγωγικοῦ, ἠξήθη μεταξὺ τοῦ τέλους Δεκεμβρίου 1954 καὶ 1955 ἀπὸ 78 % εἰς 81 % τῆς συνολικῆς χρηματοδοτήσεως καὶ ἡ βελτίωσις αὐτῆ συνετελέσθη παρὰ τὴν ἀναπόφευκτον αὐξήσιν τῆς χρηματοδοτήσεως πρὸς σεισημοπαθεῖς καὶ τὴν βραδεῖαν ἐπέκτασιν τῶν κτηματικῶν δανείων. Εἰδικῶς ἡ βραχυπρόθεσμος καὶ μεσοπρόθεσμος τραπεζικὴ πιστοδότησις τῶν ἀνωτέρω κατηγοριῶν ἐγχωρίου παραγωγικῆς δραστηριότητος ἠξήθη κατὰ 11 %, καθ' ὃν χρόνον περιορίσθη ἢ πρὸς τὰς λοιπὰς κατευθύνσεις πιστοδοτήσεως.

Ἡ μακροπρόθεσμος πίστις ἠσκήθη κατὰ τὸ 1955 ἀφ' ἐνὸς μὲν ὑπὸ τὴν μορφήν τῶν δανείων μέσης καὶ μακροτέρας διάρκειας τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ κυρίως ἐκ τῶν κεφαλαίων τοῦ Ο.Χ.Ο.Α. Σημαντικὴ ὅμως ἐνίσχυσις δι' ἐπενδύσεις εἰς παγίαις ἐγκαταστάσεις παρέχεται κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀπὸ τὰς πιστώσεις ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ τὴν ἐπὶ προθεσμιακῶ διακανονισμῶ εἰσαγωγῆν μηχανημάτων.

Διεύρυνσις πιστοδοτήσεως καὶ ἐξυγίανσις πιστωτικῶν συνηθειῶν

Ἡ διεύρυνσις τῆς τραπεζικῆς πιστοδοτήσεως τόσο ἐκ καταθέσεων ὅσον καὶ ἐκ κεφαλαίων τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος πρέπει νὰ συνδυασθῇ μὲ γενικωτέραν ἐξυγίανσιν τῶν πιστωτικῶν συνηθειῶν καὶ μὲ ὑπεύθυνον ποιοτικὸν ἔλεγχον τῶν χορηγήσεων ἀπὸ τὰς δανειστρίας Τραπεζῆς.

Ἰδιαιτέρως ἡ ἐκ κεφαλαίων τοῦ ἐκδοτικοῦ προνομίου ἐπέκτασις τῆς χρηματοδοτήσεως προϋποθέτει τὴν καθιέρωσιν καὶ τήρησιν ὀρισμένων βασικῶν κανόνων εἰς τὰς πιστωτικὰς σχέσεις μεταξὺ Τραπεζῶν καὶ δανειζομένων ἐπιχειρήσεων. Ἐκ τούτων, βαρυνούσης σημασίας εἶναι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ πραγματοποίησις τῆς μεγαλύτερας δυνατῆς καὶ ὀπωδῆποτε ἐπαρκοῦς συμμετοχῆς εἰς τὰς χρηματοδοτούμενας ἐργασίας τῶν ἰδίων διαθεσίμων τῶν ἐνδιαφερομένων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἐμπρόθεσμος ἐξόφλησις τῶν πρὸς τὰς Τραπεζὰς ὀφειλῶν.

Κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη ἐσημειώθη ἔντονος τάσις πρὸς ἐπέκτασιν τῶν πωλήσεων ἐπὶ πιστώσει, συνήθως ἔναντι πολυμήνων συναλλαγματικῶν, καὶ ἡ ἐξέλιξις αὐτῆ ἀπετέλεσε μίαν ἀπὸ τὰς κυριώτερας αἰτίας τῶν ἠξημένων πιστωτικῶν ἀναγκῶν καὶ πιέσεων. Πρέπει ὅμως νὰ κατανοηθῇ ὅτι ἡ μεγαλύτερα δέσμευσις κεφαλαίων ἢ πιστώσεων ἐν γένει κατὰ τὴν διάθεσιν τῶν προϊόντων κατ' ἀνάγκην στερεῖ ἀντιστοίχων πιστωτικῶν μέσων τὴν κυρίως παραγωγικὴν διαδικασίαν. Ἐπιβάλλεται διὰ τοῦτο ἡ καθιέρωσις εἰς τὰς ἐν γένει ἐμπορικὰς συναλλαγὰς τοῦ γραμματίου ἢ τῆς συναλλαγματικῆς ταχείας ρευστοποιήσεως. Ἡ ἐπέκτασις τοῦ πιστωτικοῦ αὐτοῦ μέσου θὰ ἐνίσχυση τὴν γενικωτέραν ρευστότητα καὶ θὰ ἐλευθερώσῃ πιστωτικὰ μέσα, διὰ τῶν ὁποίων εὐρύτερον καὶ ἀνετώτερον θὰ ἐξυπηρετηθῇ ἡ παραγωγή καὶ τὸ ἐμπόριον.

Εἶναι ἐπίσης ἐνδεδειγμένη ἡ ἀντιμετώπισις καὶ ἐξυπηρέτησις τῶν πιστωτικῶν ἀναγκῶν κατὰ περίπτωσιν καὶ κατόπιν ἐιδικῆς καὶ ὑπευθύνου ἐκ μέρους τῶν Τραπεζῶν ἐξα-

κριβώσεως τῶν ἐπιδιωκομένων σκοπῶν καὶ τοῦ συνόλου τῶν κεφαλαίων τὰ ὁποῖα, πλὴν τῆς αἰτουμένης χρηματοδοτήσεως, συμπράττουν εἰς τὴν ἐπιχειρηματικὴν προσπάθειαν.

Ἡ πρὸς τὰς κατευθύνσεις αὐτὰς ἐξυγιάνσεις τῶν πιστωτικῶν συνθηκῶν μὲ τὴν ἐνεργὸν σύμπραξιν καὶ πρωτοβουλίαν τῶν ἐμπορικῶν Τραπεζῶν, θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν εὐρυτέραν καὶ ἀποδοτικωτέραν χρησιμοποίησιν τῶν πιστωτικῶν μέσων ὑπὲρ τῆς παραγωγῆς. Καθ' ὃ μέτρον συντελεῖται πρόοδος πρὸς αὐτὴν τὴν ἐξειδικευμένην ὑπεύθυνον ἐξέτασιν καὶ ἐξυπρέτησιν τῶν αἰτουμένων χρηματοδοτήσεων, δημιουργοῦνται καὶ προϋποθέσεις διὰ τὴν διεύρυσιν τῶν ἐπιτρεπομένων χρηματοδοτήσεων. Ταῦτα δέον νὰ συνδυασθοῦν μὲ τὴν δημιουργίαν τῶν προϋποθέσεων αἱ ὁποῖαι θὰ ἐπιτρέψουν καὶ θὰ ὀδηγήσουν εἰς τὴν αὐξησιν τῶν τραπεζικῶν καταθέσεων. Ἐντὸς τῶν πλαισίων αὐτῶν καὶ τῆς γενικωτέρας πολιτικῆς ἐλέγχου τῶν ἀποταμιεύσεων θὰ εἶναι δυνατόν νὰ ἐπεκταθῇ σημαντικῶς καὶ ἡ ἐκ κεφαλαίων τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἐνίσχυσις τῶν Τραπεζῶν καὶ τῆς πιστοδοτήσεως.

γ. Κινητοποίησης ἐγγυρίων ἀποταμιεύσεων

Διαθέσιμοι ἀποταμιεύσεις καὶ χρησιμοποίησις αὐτῶν

Ἡ κάλυψις ἐν γένει πιστωτικῶν ἀναγκῶν πρέπει νὰ ἀντιμετωπισθῇ ἐκ τοῦ συνόλου τῶν δημιουργουμένων διαθεσίμων καὶ ἐν συσχετίσει πρὸς τὸ σύνολον τῶν σκοπῶν διὰ τοὺς ὁποίους τοιαῦτα διαθέσιμα χρησιμοποιοῦνται.

Παραγνωρίζεται συνήθως ὅτι εἶναι ἑνιαία ἡ δεξαμενὴ ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἀντλοῦνται τὰ ἐν γένει πιστωτικὰ μέσα καὶ ὅτι, ἐπομένως, ἡ χρησιμοποίησις τῶν πεπερασμένων διαθεσίμων δι' ὀρισμένους σκοποὺς κατ' ἀνάγκην περιορίζει τὰ περιθώρια χρησιμοποίησεως αὐτῶν δι' ἄλλους. Εἰς τὴν ἑνιαίαν δεξαμενὴν τῶν διαθεσίμων διὰ πιστώσεις καὶ ἐπενδύσεις εἰσρέουν αἱ ἐκ νέων ἀποταμιεύσεων αὐξήσεις τραπεζικῶν καταθέσεων, ἰδιωτῶν καὶ δημοσίων ὀργανισμῶν. Αὗται προσαυξάνονται μὲ τὰ ἐκ τοῦ ἑλλείμματος τοῦ ἰσοζυγίου ἐξωτερικῶν πληρωμῶν περιθώρια, ὡς καὶ τὴν ἑτησίαν πιστωτικὴν ἐπέκτασιν διὰ νέου χρήματος ἐκ τοῦ ἐκδοτικοῦ προνομίου, ἡ ὁποῖα ἐπιτρέπεται καὶ ἐπιβάλλεται κατὰ τὸ μέτρον αὐξήσεως τῆς ἐν γένει οἰκονομικῆς δραστηριότητος καὶ ὑπὸ ὀρισμένας συνθήκας πρὸς ὑποκλίσιν αὐτῆς.

Ἡ πρώτη ἐπιδίωξις ἐπομένως τῶν ὑπευθύνων ἀρχῶν εἶναι νὰ αὐξήσῃ διὰ παντὸς μέσου τὰ εἰς τὴν κοινὴν αὐτὴν δεξαμενὴν εἰσρέοντα διαθέσιμα. Εἰς τοῦτο ἀποβλέπουν αἱ προτάσεις περὶ γενικῆς ἐξορμήσεως διὰ τὴν προσέλκυσιν τραπεζικῶν καταθέσεων καθὼς καὶ ἀποταμιεύσεων ἐν γένει ἀπ' εὐθείας εἰς τίτλους ἐπενδύσεων γενικωτέρου παραγωγικοῦ ἐνδιαφέροντος. Διὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναβιώσῃ καὶ ἐπεκταθῇ ὁ θεσμὸς τῆς ἀσφαλίσεως ζωῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπένδυσις τῶν διαθεσίμων τῶν ἀσφαλιστικῶν ἐπιχειρήσεων, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν μίαν τῶν κυριωτέρων πηγῶν ἀποταμιεύσεων εἰς τὸ ἐξωτερικόν, οὐχὶ δὲ ἀσήμαντον καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, πρέπει νὰ ὑποβληθοῦν εἰς ἔλεγχον ὡς πρὸς τὰς κατευθύνσεις τοποθετήσεώς των.

Ἡ δευτέρα ἐπιδίωξις πρέπει νὰ ἀποβλέπῃ εἰς τὴν συγκέντρωσιν τῶν ὑπαρχόντων καὶ αὐξανομένων διαθεσίμων πρὸς αὐστηρῶς παραγωγικοὺς σκοποὺς. Ὄταν τὰ συνολικῶς ἐν τῇ χώρᾳ διαθέσιμα πρὸς ἐπένδυσιν ἀντλοῦνται καὶ ἐξαντλοῦνται διὰ ποικίλους ὀλιγώτερον παραγωγικοὺς σκοποὺς, ἡ προτεινομένη ἐνίστις ἐνίσχυσις τῶν χρηματοδοτήσεων δι' ἀφθόνου καὶ εὐθηνοῦ χρήματος ἐκ τοῦ ἐκδοτικοῦ προνομίου ὀδηγεῖ κατ' ἀνάγκην εἰς εἰσοδήματα καὶ ζήτησιν καθ' ὑπέρβασιν τῶν διαθεσίμων πόρων καὶ ἐπομένως εἰς πληθωρικὰς πιέσεις. Ἐὰν ἀντιθέτως αἱ ἀναλήψεις κεφαλαίων ἐκ τῆς κοινῆς αὐτῆς δεξαμενῆς συγκεντρωθοῦν πρὸς τὴν ἐξυπρέτησιν παραγωγικῶν σκοπῶν καὶ παραλλήλως ἐνισχυθῇ ἡ συγκέντρωσις διαθεσίμων, ἡ ἐκ κεφαλαίων τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος εὐρυτέρα ἐπέκτασις τῆς χρηματοδοτήσεως καθίσταται δυνατὴ καὶ σκόπιμος.

Πολιτικὴ ἐπιτοκίωσις

Διὰ τὴν προσέλκυσιν ἀποταμιεύσεων εἰς τραπεζικὰς καταθέσεις καὶ μίαν ὄργαν

νωμένην αγοράν κεφαλαίου θά ἔπρεπε νά ἐξετασθῆ ἡ σκοπιμότης ἀναθεώρησης τῆς μέχρι σήμεραν ἐφαρμοζομένης πολιτικῆς ἐπιτοκίων.

Ἡ μέχρι σήμεραν πολιτική ἀπέβλεπεν εἰς τὴν διὰ διαδοχικῶν μειώσεων τῶν τραπεζικῶν ἐπιτοκίων ἀσκήσιν ψυχολογικῶν ἐπιδράσεων πρὸς μείωσιν καὶ τῶν ἐξωτραπεζικῶν ἐπιτοκίων. Τὸ ἀποτέλεσμα ὅμως τοῦτο δὲν ἐπῆλθε, αἱ δὲ συνεχιζόμεναι μεγάλαι διαφοράι μεταξὺ τῶν τραπεζικῶν καὶ ἐξωτραπεζικῶν ἐπιτοκίων καθιστοῦν ἀδύνατον σχεδὸν τὴν διαμόρφωσιν μιᾶς εὐρύτερας ἐνιαίας ἀγορᾶς δανειακῶν κεφαλαίων μετὰ ἐσωτερικῆς ἐπικοινωνίας μεταξὺ τῶν ἐπὶ μέρους ἀγορῶν. Ἀντὶ τῆς πολιτικῆς ἐπομένως αὐτῆς θά ἔπρεπε νά ἐξετασθῆ ἡ σκοπιμότης τῆς ἀπελευθέρωσης τῶν ἐπιτοκίων καὶ ὁ καθορισμὸς τῶν ἐκ μέρους τῶν Τραπεζῶν καὶ ἐν συννενοήσει μεταξὺ αὐτῶν ὑπὸ τὴν γενικωτέραν παρακολούθησιν τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῆς Τραπεζῆς Ἑλλάδος, ἵνα ἀποφευχθοῦν ὑψώσεις εἰς ἀπαράδεκτος ὑψηλά ἐπίπεδα. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν τὰ διαμορφωθῆσμενα ἐπιτόκια θά ἦσαν ἐκεῖνα διὰ τῶν ὁποίων θά καθίστατο δυνατόν νά ἐξασφαλισθῆ ἀφ' ἑνὸς μὲν σὺν τῷ χρόνῳ οὐσιώδης αὐξήσις καταθέσεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ μονιμωτέρα ἰσοροπία μεταξὺ ζητήσεως πιστώσεων καὶ τοῦ ὄγκου τῶν τραπεζικῶν διαθεσίμων. Πρέπει δὲ νά σημειωθῆ ὅτι ἡ ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω μορφήν ἀπελευθέρωσις τῶν ἐπιτοκίων παρουσιάζει οὐσιώδη πλεονεκτήματα ἔναντι τῆς αὐξήσεως τῶν ἀνωτάτων ἐπιτρεπομένων ἐπιπέδων, ἡ ὁποία θά διετῆρει τὰς σημερινὰς ἀκαμψίας καὶ ἐπὶ πλέον θά ἐκινδύνευε νά καταστῆ ἡμίμετρον.

Ἡ πολιτική αὕτη θά ἔδει νά συμπληρωθῆ μὲ θετικὴν προσπάθειαν ἀναδιοργανώσεως τῆς ἀγορᾶς κεφαλαίου καὶ ὑποστήριξιν τῆς ἐκδόσεως χρηματηριακῶν τίτλων οἱ ὁποῖοι ἀφ' ἑνὸς νὰ παρέχουν ἀσφάλειαν ἐπιστροφῆς καὶ ἐξυπηρετήσεως καὶ ἀφ' ἑτέρου ἕνα ἐνδιαφέρον εἰσόδημα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐν Ἑλλάδι συνθηκῶν ἀμοιβῆς τῶν χρηματικῶν κεφαλαίων. Μόνον οὕτω θά ἐπιτυχάνετο τελικῶς ἡ προσέλευσις διαθεσίμων ἀπὸ τὴν ἐξωτραπεζικὴν ἀγοράν καὶ ἀπὸ ἀντιοικονομικὰς ἐπενδύσεις καὶ ἡ χρησιμοποίησις αὐτῶν διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς οἰκονομίας.

Ὁργάνωσις ἀγορᾶς κεφαλαίου

Τὸ Κράτος καὶ αἱ Τράπεζαι πρέπει συνειδητῶς νά ἐπιδιώξουν καὶ ἐνισχύσουν τὴν διαμόρφωσιν μιᾶς ὀργανωμένης ἀγορᾶς κεφαλαίου. Πρωταρχικὴν προϋπόθεσιν διὰ τὴν ἀναβίωσιν τῆς ἀγορᾶς κεφαλαίου ἀποτελεῖ ἡ ἀποαστατικὴ καταπολέμησις συμπτωμάτων ἐνθουσιζόντων πληθωρικὰς καταστάσεις, καὶ ἡ διὰ παντὸς μέσου ἐνίσχυσις τῆς ἐμπιστοσύνης εἰς τὰ οἰκονομικὰ τῆς χώρας καὶ τὰς ἐν γένει συναλλαγὰς. Εἶναι διὰ τοῦτο οὐσιῶδες νά ἐξασφαλισθοῦν τὸ ταχύτερον αἱ προϋποθέσεις ρυθμίσεως ἐν γένει τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ παρελθόντος. Πέραν αὐτῶν ἀπαιτεῖται ἡ ἐνίσχυσις τοῦ ὑπευθύνου διαχειριστικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ ἐλέγχου τῶν ἀνωνύμων ἑταιρειῶν, τροποποιουμένης καὶ συστηματικῶς ἐφαρμοζομένης τῆς σχετικῆς νομοθεσίας καὶ ὀργανωμένου ἐπὶ ὕγιων καὶ συγχρονισμένων βάσεων ἐνὸς Σώματος Ἑλλήνων Ὀρκωτῶν Λογιστῶν. Ὡς ἐπίσης ἐνδείκνυται νά τύχη προστασίας καὶ ἐνθαρρύνσεως ἡ ἐφαρμογὴ ἐκ μέρους τῶν ἐπιχειρήσεων πολιτικῆς μερισμάτων καὶ ἐπιτοκίων, τὰ ὁποῖα νά ἐξασφαλίζουν εὐλογον εἰσόδημα διὰ τὸν ἐπενδύοντα.

Ἐφ' ὅσον δημιουργηθοῦν αἱ ἀνωτέρω προϋποθέσεις δύναται νά ἀντιμετωπισθῆ καὶ ἡ ἐπέκτασις τῆς ἀνεγνωρισμένης εὐχερείας συνομολογήσεως ρήτρας ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος καὶ εἰς τὴν ρήτραν χρυσοῦ, ἀκόμη δὲ καὶ εἰς τὰς λεγομένας τιμαριθμικὰς ρήτρας. Ἀλλ' ἡ χρησιμοποίησις τῶν ἐξασφαλιστικῶν αὐτῶν ρητρῶν πρέπει νά περιορισθῆ εἰς δάνεια καὶ ὁμολογίας μακρᾶς διάρκειας καὶ ὑπὸ τὸν ἔλεγχον ἀρμοδίων καὶ ὑπευθύνων ὀργάνων.

Μετὰ τὴν διαμόρφωσιν τῶν ἀνωτέρω πλαισίων πρέπει καὶ θετικῶς νά ὑποστηριχθῆ ἡ ἐκδοσις προνομιαικῶν ἢ κοινῶν μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν μὲ ἐξασφαλιστικὰς ρήτρας ἐκ μέρους τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων.

Παραλλήλως, διὰ τὴν προσέλευσιν ἀπ' εὐθείας ἀποταμιεύσεων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν καὶ ἐκμετάλλευσιν τῶν μεγάλων ἔργων οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ἐνδείκνυται ἡ ἴδρυσις

μικτών επιχειρήσεων υπό την μορφήν ανωνύμων εταιρειών με ευρείαν μετοχικήν πλειοψηφίαν ιδιωτών και μετοχικήν σύμπραξιν, με δικαιώματα έλέγχου του Κράτους. Κατά την πρώτην ίδρυσιν των επιχειρήσεων αυτών, ίσως και κατά τās πρώτας φάσεις λειτουργίας των, είναι λίαν πιθανόν ότι θα είναι δυσχερής ή διάθεσις τών μετοχών εις τὸ κοινὸν καὶ ἐπομένως ἀναποφευκτὸς ἡ ἐξ ὀλοκλήρου διατήρησις αὐτῶν εις χεῖρας τοῦ κράτους ἢ δημοσίων ὀργανισμῶν. Βαθμηδὸν ὁμως μετὴν κατάλληλον διαφώτισιν καὶ μετ' ἐγγύησιν τὴν καλὴν λειτουργίαν τῶν ὀργανισμῶν αὐτῶν θὰ δημιουργηθοῦν αἱ προϋποθέσεις διὰ τὴν ἐπιχειρηθῆ μεταγενεστέρως μετ' ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα ἢ διάθεσις μετοχῶν εις ἰδιώτας. Τοιοῦτου εἶδους μικταὶ ἐπιχειρήσεις καὶ μορφαὶ διοικήσεως ἔχουν ἐπιτύχει εις πλείστας χώρας, ὄλων τῶν βαθμῶν οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Ἡ Διεθνὴς Τράπεζα ἤδη ἐχρηματοδότησεν εις πολλὰς χώρας ἔργα ὑπὸ τοιαύτην μορφήν μετ' εὐνοϊκὰ ἀποτελέσματα. Ἐπίσης ὁ προσφάτως ἱδρυθεὶς Διεθνὴς Ὁργανισμὸς χρηματοδοτήσεως ἀποβλέπει ἀκριβῶς εις χρηματοδοτήσεις ὑπὸ μορφήν συμμετοχῶν εις τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον ἐπιχειρήσεων, διὰ τῶν ὁποίων ἐκτελοῦνται ἔργα οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Δύνανται αἱ μορφαὶ αὗται νὰ ἐπιτύχουν καὶ εις τὴν Ἑλλάδα.

Προσπάθειαι πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν ἐπέτυχον καὶ ἐπιτυχάνουν εις χώρας καὶ κατωτέρου βαθμοῦ οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ μετ' γενικωτέρας προϋποθέσεις ἐξ ἴσου δυσχερεῖς μετ' τὰς ἑλληνικάς.

Κ Ὑ ρ ί ο ι Μ έ τ ο χ ο ι ,

Ἡ φύσις τῶν συγχρόνων οἰκονομικῶν προβλημάτων καὶ αἱ ποικίλαι πιέσεις διὰ μίαν ταχείαν βελτίωσιν τῶν συνθηκῶν διαβιώσεως ἀπαιτοῦν ἀντικειμενικὴν ἐκτίμησιν καὶ σταθεράν καὶ συνεπῆ διαχείρισιν τῶν οἰκονομικῶν τῆς χώρας, μακράν τῶν μεταπτώσεων τῆς ἐφημέρου πολιτικῆς σκοπιμότητος. Εἶναι διὰ τοῦτο ἐπιβεβλημένη ἡ χάραξις μιᾶς ἐθνικῆς καὶ ὑπερκομματικῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς, αἱ ἐπιδιώξεις τῆς ὁποίας θὰ συγκλίνουν πρὸς τὴν ἐξασφάλισιν ταχείας οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Αὕτη ἀποτελεῖ ἐθνικὸν αἷτημα καὶ προϋποθέτει τὴν μακράν τοῦ πολιτικοῦ στίβου καθιέρωσιν τῶν γενικῶν κατευθύνσεων, πρὸς τὰς ὁποίας θὰ ἐπιδιώξωμεν τὴν οἰκονομικὴν μας λύτρωσιν. Ἐκτὸς ὁμως ἀπὸ τὴν κρατικὴν πολιτικὴν ἢ γενικωτέρα καὶ αἱ εἰδικώτερα ἐπιδείξει πρέπει νὰ καταστοῦν βαρύτερον συνειδητὰ εις ὅλα τὰ ὑπεύθυνα ὄργανα καὶ τοὺς φορεῖς τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς. Ἡ γενικὴ αὕτη κινητοποίησις πρέπει νὰ στηριχθῆ εις τὴν εὐρυτέραν κατανόησιν τοῦ περιεχομένου καὶ τῆς σημασίας τῆς ἐπιδιωκομένης οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ἀπὸ ὅλας τὰς κατηγορίας τοῦ πληθυσμοῦ. Ἡ δημιουργία τῶν προϋποθέσεων μιᾶς ἐνσυνειδήτου καὶ ἐμψυχωμένης συνεργασίας θὰ δώσῃ πνοὴν καὶ θὰ ἐντείνῃ τὴν προσπάθειαν ὄλων, συγχρόνως δὲ θὰ ἀπαλύνῃ τὸ βᾶρος τῶν ἀπατουμένων θυσίων. Πιστεύω ὅτι πρὸς τὰς κατευθύνσεις αὐτάς πρέπει νὰ ἀναζητηθῆ ἡ ἐπίλυσις τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ προβλήματος τῆς Ἑλλάδος. Ἐχῶ δὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι μετ' ἑνὴν τοιαύτην γενικὴν ἐξόρμησιν δυνάμεθα νὰ ἐπιτύχωμεν θετικὴν πρόδον εις τὴν οἰκονομικὴν μας ἀνάπτυξιν καὶ σταθεράν διεύρυνσιν τῶν εὐκαιριῶν δημιουργικῆς ἐργασίας διὰ τὸν πληθυσμὸν. Ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτάς θὰ ἐξασφαλισθῆ ὑγιὴς καὶ σταθερὰ οἰκονομικὴ ζωὴ ἐνῶ συγχρόνως θὰ τεθοῦν τὰ ἀσφαλῆ θεμέλια διὰ τὴν πραγματικὴν ἀνύψωσιν τοῦ χαμηλοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ.